

Михайло Карпінець

Встановлення церковних свят почалось ще в перші століття християнства. Першим святом у ранніх християнських громадах стала неділя – спомин Христового Воскресіння. Від неї почали виникати й інші свята. Таким чином, починаючи з 14 вересня – початку церковного року і аж до його закінчення – 13 вересня, кожен день у церковному календарі присвячений подіям із життя Ісуса Христа чи Пресвятої Богородиці, а також святим – особам, що за час свого земного життя виявили великі християнські чесноти й осягнули вершини духовної досконалості.

Наш календарний рік налічує 365 днів, і щодня ми поминаємо одного, двох чи групу осіб, яких зevamo святими. Точне число всіх відомо лише одному Богові. Не всі вони мають окремий день пам'яті, тому всіх святих Церква вшановує у першу неділю після Зіслання Святого Духа, яка ще носить назву неділя Всіх святих.

Святі, згідно з подвигом, завдяки якому предстали перед Богом, розподіляються у певному порядку.

Пророки – люди, натхненні Духом Божим звіщати людям Божу волю. Найбільше народом почитаються пророки Ілля, Єремія, Йоан Предтеча.

Апостоли – учні Ісуса Христа, які були послані у світ навчати і проповідувати всім народам хрестячи їх в ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа (пор. Мт 28,19-20). Свята Матір-Церква прославляє людей, чоловіків та жінок, праця яких рівнозначна праці апостолів Христових, бо вони значно причинилися до проповіді Христової Благовісті. Їх називають рівноапостольними. До них належать святі Володимир і Ольга, Кирило і Методій,

Костянтин.

Святителі – єпископи й ієрархи Церкви, що провели взірцеве християнське життя чи проповідували віру Христову серед поган й досягли святості. Серед них Григорій Богослов, Василій Великий та Іван Золотоустий.

Священномученики та преподобномученики – це святі, котрі перебували у священничому чи монашому стані і прийняли мученицьку смерть за вірність Христовій Євангелії. Один із найвідоміших мучеників нашого народу є священномученик Йосафат Кунцевич.

Ісповідники – ті, хто зазнав терпіння і постраждав за віру християнську, проте залишився живим.

Преподобні – святі, що прославилися в чернечому подвигу. Серед них Пахомій Великий, Антоній Великий, Теодозій Печерський. Чимало преподобних увійшло до списку святих з титулами, що розкривають суть їхнього подвигу: затворник, постник, мовчальник, стовпник тощо.

Безсрібники і чудотворці – ті, які прославилися своєю безкорисливістю, творили чудеса. До таких належали Косма і Дам'ян, Кир і Іван.

Страстотерпці – ті, які загинули не від гонителів, а від одновірців. Серед них Борис і Гліб.

Праведні – чоловіки і жінки, що не прийняли чернечих обітів або мученицького вінця, проте послужили Богові своїм християнським життям. Серед них є юродиві Христа ради – вони нехтували матеріальними благами заради сповідання Христової віри. Вдавали із себе божевільних, робили дивні вчинки, викривали людські пристрасті і не боялися напоумляти можновладців.

Культ почитання святих почався від вшанування гробів і мощей святих мучеників перших сторіч. Під час переслідування християни зустрічалися на їхніх могилах. Саме там молилася Рання Церква. З культом мучеників поширюється й культ апостолів а згодом єпископів-святителів, патріархів, старозавітних святих, ангелів, преподобних та праведних.

Святкуючи пам'ять мучеників чи інших чинів святих, згадуємо подію їх земної смерті. Чому? – Цей день є днем його народження у вічності. День, коли святий, опинившись в небесних оселях, починає молитися за Церкву, стоячи перед Престолом Божої Слави і споглядаючи Бога «обличчям в обличчя» (див. 1Кор 13,12). Інколи день пам'яті святого встановлюється з нагоди віднайдення або перенесення чесних мощей, або в день його загальноцерковного прославлення.

Перераховуючи чини святих, можемо задатися питанням, що вони несуть нам, як ми маємо святкувати їх пам'ять? У будні дні ми можемо читати їхнє житіє, розважати над ним, брати його як приклад для наслідування і здобування чеснот. У присвячені їм дні через молитви до них, які Церква звершує у богослужіннях добового кола, прохати про заступництво перед Господом, поміч у труднощах тощо.

Церква через літургійні стихирі і тропарі святкує пам'ять Божих угодників. Починаючи із богослужіння Вечірні попереднього дня й завершуючи IX Часом в сам день пам'яті свята чи святого, ми оспівуємо їх праведне життя або подвиг, яким вони осягнули Царство Небесне, і в такий спосіб звертаємося до них через молитву. Всі святі – звичайні люди, як і ми, але вони здійснили подвиг святості і заохочують й нас до цього. Святкуючи їх пам'ять, маємо їх за взірці для наслідування, молимося до них і просимо заступництва перед Богом.

Михайло КАРПІНЕЦЬ, Свята буднього дня // СЛОВО №4 (72), грудень 2017-лютий 2018